

บทที่ ๒

ระเบียบวิธีวิจัย

ความนำ

ในการศึกษาวิจัยเรื่อง "คนงานหญิงและหอพักในโรงงานทอผ้า : ศึกษาที่อยู่อาศัยและสภาพความเป็นอยู่" ผู้เขียนได้ทำการศึกษาวิจัยที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนทฤษฎีต่าง ๆ และไ้รวบรวมตั้งเป็นสมมุติฐานขึ้น โดยมีวิธีการต่าง ๆ ในการศึกษาข้อมูล ดังจะกล่าวต่อไปนี้

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ทำการเลือกมานั้น ได้เลือกมาจากคนงานหญิงในหอพักของโรงงานทอผ้า ๔ โรงงานด้วยกัน ซึ่งอยู่ในเขตกรุงเทพมหานคร และตำบลรังสิต จังหวัดปทุมธานี โรงงานทั้ง ๔ แห่งที่เลือกมา มีคนงานรวมทั้งสิ้น ๔,๕๓๐ คน ซึ่งตั้งหลักเกณฑ์ว่าจะเลือกร้อยละ ๑๐ ของคนงาน คือ ๔๕๓ คน จึงได้ส่งแบบสอบถามไปประมาณ ๕๐๐ ชุด แต่ได้คืนกลับมาประมาณ ๒๒๐ ชุด คิดแล้วรวบรวมร้อยละ ๕ ของคนงานทั้งหมด แต่ในจำนวน ๒๒๐ ชุดที่มีแบบสอบถามที่เสียและต้องทิ้งไปจึงเหลือแบบสอบถามที่นำมาวิเคราะห์เพียง ๒๐๐ ชุด

อย่างไรก็ตาม เมื่อแยกประเภททั้ง ๔ โรงงานแล้วจะมีความแตกต่างในการเก็บข้อมูล ทั้งนี้เนื่องจากอุปสรรคหลายอย่างดังจะกล่าวถึงรายละเอียดต่อไป

๑. โรงงานไทยศรยาโย มีคนงานหญิงในหอพัก ๔๐๐ คน เลือกกลุ่มตัวอย่างมาเพียง ๕๐ คน ทั้งนี้เนื่องจากความยากลำบากในการส่งแบบสอบถามให้คนงาน เพราะ

โรงงานไทยคูราโบริมีแม่บ้าน ๓ คน ซึ่งทำงานเป็นกะ ๓ กะ โดยผลัดเปลี่ยนเวลากัน เป็นสัปดาห์ ดังนั้นในการไปติดต่อกับทางโรงงานจึงไม่ได้พบกับแม่บ้านคนเดิม และการทำงานก็มักไม่เกี่ยวข้องกัน จึงไม่ได้รับความสะดวกในการรับแบบสอบถามคืน นอกจากนี้ทางโรงงานยังไม่อนุญาตให้พบปะกับคนงาน เพราะคนงานต้องทำงานเป็นกะ คนงานที่เหลืออยู่ที่ต้องพักผ่อน ดังนั้นในการส่งแบบสอบถามไป ๑๐๐ ชุด จึงได้รับกลับคืนมาเพียง ๕๐ ชุด

๒. โรงงานไทยเอโร มีคนงานหญิงในหอพัก ๑,๖๐๐ คน เลือกกลุ่มตัวอย่างมา ๕๐ คน สำหรับโรงงานนี้จัดส่งแบบสอบถามไปทั้งหมด ๑๕๐ ชุด ได้รับคืนมา ๘๖ ชุด ทั้งนี้เพราะโรงงานไทยเอโร เป็นโรงงานเย็บเสื้อผ้าสำเร็จรูป และคนงานเป็นคนมีฝีมือ ทางโรงงานจึงหวงคนงานมากและไม่ยอมให้มีโอกาสพบปะคนงานได้ ผู้จัดการฝ่ายบุคคลได้เป็นผู้นำแบบสอบถามทั้งหมดไปแจกจ่ายให้คนงาน และนำกลับมาคืนให้

๓. โรงงานโตเรโนลอนจำกัด มีคนงานหญิงในหอพัก ๒๓๑ คน ได้เลือกมาเป็นกลุ่มตัวอย่างจำนวน ๕๐ คน ความจริงโรงงานนี้มีคนงานน้อย แต่หลังจากการพบปะพูดคุยกับคนงานแล้ว ปรากฏว่าโรงงานนี้มีสวัสดิการให้แก่คนงานน่าสนใจมาก เช่น มีหอพักที่เป็นตึก สะอาด น่ายุ มีห้องพักรับประทานอาหาร ๔ คน โดยทำเตียงนอน ๒ ชั้น และมี ๒ คุกด้วยกัน นอกจากนี้แล้วแม่บ้านก็มาให้พบปะคนงานได้อีกด้วย เมื่อได้รับความสะดวกมากมายเช่นนี้ ผู้เขียนจึงส่งแบบสอบถามไปทั้งหมด ๕๐ ชุด และได้รับคืนมาทั้งหมด

๔. โรงงานไทยอเมริกันเท็กซ์ไทล์ มีคนงานในหอพัก ๒,๘๐๐ คน ผู้เขียนจัดส่งแบบสอบถามไปทั้งหมด ๒๐๐ ชุด แต่ได้รับคืนกลับมามีเพียง ๖๐ ชุด แต่มีบางชุดที่เสียไป ไม่สามารถนำมาวิเคราะห์ได้ ทั้งนี้เนื่องจากทางโรงงานมีสวัสดิการให้คนงานไม่มากนัก ผู้จัดการโรงงานจึงไม่ให้ติดต่อกับสัมภาษณ์คนงานโดยตรง ผู้จัดการเป็นผู้รับแบบสอบถามและนำมาคืนให้แก่ผู้เขียน ซึ่งได้รับคืนมาเพียง ๖๐ ชุด

ดังนั้นจะเห็นได้ว่าในการเก็บข้อมูลนั้น นอกจากไม่คอยได้รับความร่วมมือแล้ว ยังมีข้อมูลที่ไร้ประโยชน์อีกจำนวนหนึ่ง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะคนงานไม่ค่อยเข้าใจคำถามและไม่เข้าใจจุดประสงค์เท่าที่ควร ทั้งที่มีการทดสอบการใช้ถ้อยคำในแบบสอบถามมาก่อนแล้ว

สรุปได้ว่ามีตัวอย่างประชากรทั้งหมด ๒๐๐ คน

สาขาที่เลือกโรงงานทั้ง ๔ แห่งนี้ เพราะว่าแต่ละโรงงานนั้นมีผลิตภัณฑ์ที่ไม่เหมือนกัน และมีขนาดของคนงานในหอดักนกน้อยต่างกัน จึงต้องการวิจัยว่าสภาพพักของคนงานหญิงในโรงงานใหญ่ที่มีคนงานในหอดักนก เช่น โรงงานไทยอเมริกันเท็กซ์ไทล์ ซึ่งมีถึง ๒,๘๐๐ คน จะมีสภาพอย่างไรและคนงานหญิงในหอดักของโรงงานเล็ก เช่น โรงงานโทรเร ในลอนไทย ซึ่งมีเพียง ๓๓๑ คน จะมีสภาพอย่างไร

นอกจากการสัมภาษณ์คนงานแล้วยังมีบุคคลอื่นด้วย

๑. ผู้จัดการ โรงงาน โดยสัมภาษณ์ผู้จัดการฝ่ายบุคคลของโรงงาน ๒ โรง โดยจำแนกดังนี้

โรงงานไทยอเมริกันเท็กซ์ไทล์ ได้สัมภาษณ์ผู้จัดการฝ่ายบุคคลของโรงงาน ๑ คน โดยถามถึงจำนวนคนงาน พอบาน แมบ้าน และสวัสดิการต่าง ๆ ของโรงงาน

โรงงานไทยเอโร ได้สัมภาษณ์ผู้จัดการฝ่ายบุคคลของโรงงาน ๑ คน โดยถามถึงจำนวนคนงาน พอบาน แมบ้าน และสวัสดิการต่าง ๆ ของโรงงาน

สำหรับโรงงาน ๒ แห่งนี้ไม่ได้อนุญาตให้พบปะแมบ้านและพอบาน

๒. แมบ้าน สำหรับโรงงานไทยสุราไบและโรงงานโทรเร ในลอนไทย ไม่ได้อินสัมภาษณ์ผู้จัดการ เพราะทางโรงงานอนุญาตให้สัมภาษณ์เฉพาะแมบ้าน

ในโรงงานไทยสุราไบ มีแมบ้าน ๓ คน ทำงานเป็นกะ ๓ กะ ตามเวลาของคนงาน ได้ทำการสัมภาษณ์แมบ้านเกี่ยวกับสภาพความเป็นอยู่ของคนงานหญิง

จำนวนของพนักงาน ตลอดจนนำไปดูสภาพของหอพัก และให้เข้าดูห้องนอนของพนักงาน
ด้วย

โรงงานโทรเร ในลอนไทย ได้สัมภาษณ์แม่บ้าน ๑ คน เกี่ยวกับจำนวน
คนงาน สภาพความเป็นอยู่ของคนงานหญิง และแม่บ้านของโรงงานโทรเร ในลอนไทย
ยังอนุญาตให้พบปะสัมภาษณ์คนงานอีกด้วย

การสร้างแบบสอบถาม

แบบสอบถามที่ใช้ในการสัมภาษณ์คนงานมีคำถาม ๒ ตอน คือ

๑. ตอนที่ ๑ ถามถึงประวัติส่วนตัว คือ อายุ สถานภาพการสมรส รัชการศึกษาศา
เหตุที่มาทำงานในโรงงานนี้ ผู้แนะนำให้มาทำงาน สภาพก่อนมาทำงาน
ที่นี่ เคยทำงานประเภทใด เคยอยู่หอพักในโรงงานหรือไม่ สภาพเดิมเมื่อเปรียบเทียบกับ
ปัจจุบันเป็นอย่างไร มาอยู่หอพักโดยที่โรงงานบังคับหรือเลือก ถ้าเลือกมาอยู่เพราะ
อะไร ถ้ามีรายได้พิเศษจะออกจากหอพักหรือไม่

๒. ตอนที่ ๒ ความคิดเห็นเกี่ยวกับหอพัก จะถามความคิดเห็นในเรื่องหอพัก
เพื่อมาสรุปสมมติฐานที่วางไว้ คือ

๑. สภาพความเป็นอยู่ของคนงานหญิงขึ้นอยู่กับสวัสดิการที่ทางโรงงาน
จัดให้ โดยเลือกข้อความในแบบสอบถาม ดังนี้

๑. ความปลอดภัยในหอพัก
๒. หอพักไม่ปลอดภัยเพราะอะไร
๓. สิ่งที่คนงานต้องการให้ปรับปรุง
๔. สภาพห้องน้ำ
๕. จำนวนคนงานในห้องนอน
๖. ความรู้สึกต่อจำนวนคนงานในห้องนอน
๗. ชีวิตในหอพักกับมนุษยสัมพันธ์

๘. ความพอใจในสภาพหอพัก
๙. ความคิดเห็นเกี่ยวกับหอพัก
๑๐. ความพอใจสภาพหอพักเปรียบเทียบกับช่วงอายุ
๑๑. ความพอใจสภาพหอพักเปรียบเทียบกับการศึกษา
๑๒. ความพอใจสภาพหอพักเปรียบเทียบกับสถานภาพสมรส
๑๓. สวัสดิการที่โรงงานมีให้คนงาน
๑๔. เมื่อคนงานมีปัญหา นายจ้าง เคยตอบสนองหรือไม่
๑๕. ความเคียดแค้นของคนงานที่มีต่อปัญหา
๑๖. นายจ้าง เคยถามความต้องการสวัสดิการในหอพักหรือไม่
๑๗. ท่านทำอย่างไร เมื่อนายจ้างถามเกี่ยวกับสวัสดิการ
๑๘. ถ้าไม่ เคยถามท่านมีความรู้สึกอย่างไร

๒. สภาพความเป็นอยู่ที่ดีของคนงานหญิง ขึ้นอยู่กับคนงานที่แม่บ้านเลือกตั้งกันเองมากกว่าแม่บ้านที่ทางโรงงานแต่งตั้งมา โดยเลือกจากข้อความในแบบสอบถาม ดังนี้

๑. การแก้ปัญหาของคนงาน
๒. การแก้ไขปัญหาของแม่บ้าน
๓. แม่บ้าน เคยให้คำปรึกษาหรือไม่
๔. การให้คำปรึกษาของแม่บ้าน
๕. แม่บ้าน เคยสัมภาษณ์คนงานหญิงให้ความช่วยเหลือหรือไม่
๖. เรื่องที่แม่บ้านเคยสัมภาษณ์
๗. คนงานพอใจแม่บ้านที่เลือกตั้งหรือนายจ้างแต่งตั้ง
๘. คนที่เลือกตั้งมาเป็นแม่บ้าน มีสิทธิพิเศษอย่างไร
๙. ถ้า เป็นคนของนายจ้างคนงานรู้สึกอย่างไร

๓. สภาพความเป็นอยู่ของพนักงานหญิงขึ้นอยู่กับธรรมเนียมที่ทางโรงงานจัดขึ้น โดยเลือกหาข้อความในแบบสอบถาม ดังนี้

๑. โรงงานเคยจัดอบรมพนักงานหญิงหรือไม่
๒. ถ้าเคยจัดท่านคิดว่าเป็นอย่างไร
๓. ผู้มาอบรมคือใคร
๔. การอบรมช่วยให้เข้าใจกฎเกณฑ์ของโรงงาน
๕. การอบรมช่วยแก้ปัญหาในหอพัก

การทดสอบแบบสอบถาม (Pre - test)

เมื่อสร้างแบบสอบถามเสร็จแล้ว ก็ได้ทำการทดสอบแบบสอบถามกับพนักงาน ๒๐ คน จากโรงงานทั้ง ๔ โรงงาน เพื่อตรวจสอบถ้อยคำในแบบสอบถามว่าผู้ตอบเข้าใจคำถามหรือไม่

จากการทดสอบปรากฏว่าผู้ตอบเข้าใจคำถามดี

ผลการทดสอบปรากฏว่าสอดคล้องกับการวิจัยครั้งนี้ คือ ได้มีการยอมรับสมมติฐานข้อ ๑ และข้อ ๓ และปฏิเสธสมมติฐานข้อ ๒

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลมี ๒ วิธี คือ

๑. รวบรวมข้อมูลจากเอกสาร (Documentary Data) เป็นการค้นคว้าในห้องสมุดเกี่ยวกับรายละเอียดของเรื่องที่ทำการศึกษาวิจัย

๒. รวบรวมข้อมูลสนาม มี ๓ วิธี คือ

๒.๑ การสังเกตการณ์ (Observation) มี ๒ วิธี คือ

๒.๑.๑ การสังเกตการณ์ร่วม โดยการเข้าไปคลุกคลีกับพนักงานในหอพักระยะหนึ่ง โดยบอกให้พนักงานทราบจุดประสงค์ ทั้งนี้ได้ตกลงกับผู้จัดการ

โรงงานฝ่ายบุคคลแล้ว และได้ทำการสัมภาษณ์คนงานด้วย เพื่อจะได้ทราบถึงปัญหาที่มี

๒.๑.๒ การสังเกตการณ์แบบไม่เข้าร่วม โดยการดูสภาพโรงงาน
 ทั้งนี้ โดยการแนะนำจากเจ้าหน้าที่กรมแรงงานซึ่งจะออกตรวจเยี่ยมโรงงานต่าง ๆ
 และได้ติดตามเจ้าหน้าที่เหล่านี้ออกไปสำรวจ

๒.๒ การสัมภาษณ์ (Interview) ใช้วิธีการสัมภาษณ์โดยตรงและ
 ทางอ้อม คือ การส่งแบบสอบถาม บุคคลที่ทำการสัมภาษณ์คือ

๒.๒.๑ คนงานหญิงในหอพักของโรงงานอยู่ทั้ง ๔ แห่ง
 วิธีสัมภาษณ์โดยตรงและส่งแบบสอบถามด้วย

๒.๒.๒ แม่บ้านในหอพักโดยการสัมภาษณ์จำนวน ๔ คน

๒.๒.๓ ผู้จัดการ หรือ เจ้าของโรงงาน โดยการสัมภาษณ์จำนวน ๒ คน

๒.๓ การส่งแบบสอบถาม (Questionnaire) เพื่อสัมภาษณ์คนงาน
 อย่างไรก็ตาม ในการเก็บรวบรวมข้อมูลมีขั้นตอนดังนี้

๒.๓.๑ ขอหนังสือรับรองจากบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
 ไปแสดงตัวต่อผู้จัดการฝ่ายบุคคลของโรงงานทั้ง ๔ ที่เลือกสุ่มตัวอย่าง เพื่อขออนุญาต
 และขอความร่วมมือในการสัมภาษณ์

๒.๓.๒ ผู้จัดการ อนุญาตให้พบแม่บ้าน และสัมภาษณ์เกี่ยวกับ
 คนงานหญิง รวมทั้งแม่บ้านช่วยส่งแบบสอบถามให้ด้วย

๒.๓.๓ แม่บ้านอนุญาตให้พบปะ สัมภาษณ์คนงานได้บางส่วน
 เนื่องจากคนงานทำงานเป็นกะ และส่วนที่เหลือต้องพักผ่อน เพื่อเข้าทำงานในกะ
 ต่อไป จึงมีคนที่จะให้สัมภาษณ์ครั้งละ ๓ - ๔ คน

ในการศึกษาครั้งนี้ เริ่มทำการติดต่อกับโรงงานตั้งแต่วันที่ ๑ สิงหาคม
 ๒๕๒๑ จนถึง ๒๔ ตุลาคม ๒๕๒๑ ใช้เวลาประมาณ ๓ เดือน

การ เสนอข้อมูล

ในการ เสนอข้อมูล จะเสนอในรูป ร้อยละ โดยจำแนกเป็นตารางต่าง ๆ ซึ่งจะ เรียงคำถามในแบบสอบถามตามสมมติฐานที่กำหนดไว้ และจะแยกเป็นตาราง เกี่ยวกับประวัติในก่อนต้นและ ความคิดเห็น เกี่ยวกับสภาพหอพักในตอนหลัง

สถิติที่ใช้

จะใช้ตารางอัตราส่วนร้อยละทั้งหมด เพื่อแสดงถึงความเห็นจากกลุ่มตัวอย่าง ๒๐๐ คน ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของผลงานที่ทำการทดสอบ

ดังนั้นจะเห็นได้ว่าในการ เก็บข้อมูลอาจจะไม่ค่อยได้รับความร่วมมือแล้ว ยังมีข้อมูลใช้ไม่ได้ก็จำนวนหนึ่ง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ผลงานไม่เข้าใจคำถาม และไม่เข้าใจจุดประสงค์เท่าที่ควร ทั้งที่มีการทดสอบแบบสอบถามก่อนแล้ว

ปัญหาและอุปสรรค

ในการ เก็บข้อมูลและทำการศึกษาวิจัยเรื่องนี้ ปัญหาและอุปสรรคมีมาก จึงอาจทำให้มีส่วนบกพร่องอยู่บ้าง ปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ มีดังนี้

๑. ไม่ได้รับความร่วมมือจากเจ้าของโรงงานและผู้จัดการ โรงงานเท่าที่ควร ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า เรื่องสวัสดิการ นั้น เป็นเรื่องที่เจ้าของโรงงานไม่อยากจะเปิดเผย เพราะ เกรงว่ามีสวัสดิการที่ยังไม่ดีเพียงพอ

๒. การ เก็บข้อมูลเป็นไปด้วยความยากลำบาก ทั้งนี้เนื่องจากคนงานต้องทำงานเป็นกะ การที่แม่บ้านจะพบปะคนงานคนเดิมนั้นทำได้ยาก จึงต้องใช้เวลานานในการ เก็บข้อมูล

๓. คนงานไม่ค่อยให้ความร่วมมือ หรืออาจจะไม่ค่อยเข้าใจคำถาม จึง คอบยนิควัตถุประสงค์ ทำให้ต้องทิ้งแบบสอบถามเหล่านั้นไป

๔. คนงานในโรงงานที่ทำการสูมตัวอย่างอยู่ไกลและการเดินทางต้องใช้
เวลามากพอสมควร มี ๓ โรงงานอยู่ที่ตำบลรังสิต จังหวัดปทุมธานี คือ โรงงาน
ไทยคราโบ ไทยอเมริกันเท็กซ์ไทล์ และโรงงานไทยเอโร ส่วนโรงงานโตเรไนลอนไทย
อยู่ที่ตำบลลาดปลาเค้า ซอยเสนานิคม กรุงเทพมหานคร ดังนั้นในการเก็บข้อมูล จึง
ไม่ค่อยสะดวกเท่าที่ควร .